

FOLKETINGETS EU-OPLYSNING

Christiansborg
1240 København K
telefon 3337 3337
fax 3337 3330
euopl@folketinget.dk
www.eu-oplysningen.dk

NR. 20

NOVEMBER 2009

HVAD ER EN TRAKTAT?

En traktat er en juridisk bindende aftale mellem to eller flere lande. EU-traktaterne beskriver rammerne for EU, og EU-traktaternes bestemmelser udgør grundlaget for al EU-lovgivning.

EN LANG PROCES - FRA 2001 TIL 2009

Lissabon-traktaten er resultatet af en kompliceret proces, som startede i 2001, hvor EU's stats- og regeringschefer besluttede, at der var behov for en grundig diskussion af EU's fremtid. De oprettede derfor et såkaldt konvent med 105 politikere fra hele Europa, som skulle diskutere EU's fremtid. EU's stats- og regeringschefer vedtog med udgangspunkt i konventets arbejde en såkaldt forfatningstraktat, som blev forkastet i 2005 ved folkeafstemninger i Frankrig og Nederlandene. Herefter vedtog stats- og regeringscheferne Lissabon-traktaten i 2007, men i første omgang stemte Irland nej til Lissabon-traktaten ved en folkeafstemning i juni 2008. Irland stemte herefter ja ved en ny afstemning i oktober 2009.

FOLKETINGET OG NÆRHEDS- PRINCIPPET

Lissabon-traktaten indfører en ordning, hvor Folketinget og de andre EU-landes parlamenter skal holde øje med, at de politiske beslutninger i EU træffes så tæt på borgerne som muligt ("nærhedsprincippet").

Ny EU-traktat - Lissabon-traktaten

Den 1. december 2009 sker der store ændringer i EU, når EU's nye traktat træder i kraft. Den nye EU-traktat kaldes Lissabon-traktaten, fordi EU's stats- og regeringschefer blev enige om traktaten på et topmøde i Lissabon i oktober 2007.

Lissabon-traktaten går kort fortalt ud på at justere EU's opbygning og beslutningsprocesser, så de passer til et EU med mange lande. Sidste gang EU's indretning og beslutningsprocesser blev ændret med en ny traktat var i 2001, og dengang var der 15 EU-lande. I dag er der 27 EU-lande, og stadig flere lande ønsker at blive medlem af EU.

EU-landenes stats- og regeringschefer, som har lavet den nye traktat, har fremhævet, at Lissabon-traktaten især har følgende formål:

- 1) at gøre EU mere åbent og demokratisk**
F.eks. får Europa-Parlamentet mere medbestemmelse. Folketinget og de andre nationale parlamenter får en større rolle, når der skal vedtages EU-lovgivning, og der indføres et såkaldt "borgerinitiativ", hvor 1 mio. borgere fra flere EU-lande kan opfordre til, at der fremsættes et lovforslag.
- 2) at gøre det lettere at træffe beslutninger i et EU med mange lande**
Flere af EU's beslutningsprocedurer ændres, og udgangspunktet bliver, at EU-lovgivning skal vedtages med flertalsafgørelser i stedet for kravet om enstemmighed, hvor alle lande skal være enige.

3) at gøre EU bedre til at tackle globale udfordringer

Det skal bl.a. ske ved at indføre en fast formand for EU's Udenrigsråd, hvor EU-landenes udenrigsministre mødes om EU's udenrigspolitik - en slags "EU-udenrigsminister".

Væsentlige dele af Lissabon-traktatens ændringer handler om, hvordan EU er indrettet, og hvordan beslutningsprocesserne fungerer. Det lyder umiddelbart kedeligt, men har stor betydning for magtbalancen mellem EU-landene og den politik, som bliver ført i EU.

Lissabon-traktaten ophæver ikke de danske EU-forbehold (euro, forsvar, retspolitik og unionsborgerskab), men Lissabon-traktatens ændringer på EU-samarbejdet om politi- og strafferet betyder, at især det danske retsforbehold får stor betydning fremover.

På bagsiden har vi lavet en oversigt over nogle af Lissabon-traktatens væsentlige ændringer af EU-samarbejdet, men oversigten og denne korte omtale er på ingen måde en udtømmende beskrivelse af traktaten.

Hvis du er interesseret, kan du finde meget mere information om den nye EU-traktat og vores samling af spørgsmål og svar om den og andet EU-stof på www.eu-oplysningen.dk

ÆNDRINGER HVOR? ÆNDRINGER HVORDAN?**INSTITUTIONERNES SAMMENSÆTNING:**

Europa-Parlamentet	Ifølge Lissabon-traktaten har Europa-Parlamentet 750 medlemmer plus en formand. Antallet af medlemmer vil dog være 754 i en overgangsperiode indtil 2014. Danmark har 13 medlemmer af Europa-Parlamentet.
Kommissionen	Oprindelig skulle antallet af kommissærer sættes ned til 2/3 af antallet af EU-lande (dvs 18 mod 27 i dag) for at gøre Kommissionen mere beslutningsdygtig. Forhandlingerne efter det første irske nej til Lissabon-traktaten i juni 2008 betød imidlertid, at ordningen med en kommissær fra hvert medlemsland fortsætter.
Ministerrådet (Rådet)	Lissabon-traktaten ændrer i ordningen, hvor landene skiftes til at varetage formandskabet og lede arbejdet i Rådet i et halvt år ad gangen. Der åbnes mulighed for "gruppe-formandskaber" mellem tre lande. De lande, der har indført euroen ("Euro-gruppen") får en fast formand. Rådet for udenrigsanliggender får en fast formand, som samtidig er næstformand i Kommissionen ("EU-udenrigsministeren").
Det Europæiske Råd	Får en fast formand, som sidder i 2½ år med mulighed for forlængelse endnu 2½ år.

BESLUTNINGSPROCEDURER:

Fremtidige traktatændringer	Som udgangspunkt skal fremtidige traktatændringer forberedes af et såkaldt konvent med repræsentanter fra Europa-Parlamentet, Kommissionen, nationale parlamenter og stats- og regeringscheferne. Det er dog stadig stats- og regeringscheferne, som træffer de endelige beslutninger om ændringer.
Forenklet adgang til ændring af beslutningsprocedurer	Det Europæiske Råd kan med enstemmighed og efter godkendelse af Europa-Parlamentet beslutte at ændre beslutningsproceduren på visse områder, f.eks. gå fra stemmeregler med krav om enstemmighed i Rådet til kvalificeret flertal eller gøre Europa-Parlamentet til medlovgiver. De enkelte nationale parlamenter har vetoret over for sådanne beslutninger.
Almindelig beslutningsprocedure	Europa-Parlamentet får øget indflydelse på lovgivningen, da den fælles beslutningsprocedure, hvor Rådet og Europa-Parlamentet i fællesskab skal vedtage lovgivningen, udbredes til ca. 40 nye områder. Proceduren bliver dermed "den almindelige lovgivningsprocedure" i EU og kommer nu også til at omfatte det meste af det politi- og strafferetlige område. Udenrigs- og sikkerhedspolitikken ligger fortsat hos Rådet og Det Europæiske Råd, altså medlemslandenes regeringer.
Budgetproceduren	Rådet og Europa-Parlamentet ligestilles i proceduren for vedtagelse af EU's budget, og proceduren forenkles. De flerårige udgiftslofter på EU's budget skrives ind i traktaten
Flere flertalsafgørelser	Lissabon-traktaten indfører øget brug af afstemningsformen kvalificeret flertal på især samarbejdet om politi- og straffesager. Den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik vedtages stadig med enstemmighed.
Beregning af kvalificeret flertal i Ministerrådet	Lissabon-traktaten indfører nye regler for kvalificeret flertal fra 2014, et såkaldt "dobbelt kvalificeret flertal". Det betyder, at flertal i Rådet kræver, at 55 % af EU-landene (15 ud af 27 medlemmer) stemmer for, og at 65 % af EU's samlede befolkning er repræsenteret i den gruppe af lande, som stemmer for. Det kræver desuden mindst 4 lande for at udgøre et blokerende mindretal. De nuværende regler vil gælde frem til 2014.
Udmeldelse af EU	Med Lissabon-traktaten indføres en formel procedure for, hvordan et medlemsland melder sig ud af EU.

TILTAG TIL SIKRING AF DEMOKRATI OG ÅBENHED:

EU generelt	Det skrives ind i traktaten, at EU skal have en åben, effektiv og uafhængig forvaltning, og aktindsigtsreglerne præciseres.
Ministerrådet	Det skrives ind i traktaten, at Rådets møder er offentlige, når forslag til lovgivning forhandles.
Nationale parlamenter	Nationale parlamenter - herunder Folketinget - får mulighed for at gøre indsigelser over for Kommissionen, hvis et lovforslag strider mod "nærhedsprincippet". Hvis mindst 1/3 af de nationale parlamenter klager til Kommissionen ("gult kort"), skal den genoverveje sit lovforslag. Hvis mindst halvdelen af de nationale parlamenter klager til Kommissionen ("orange kort"), kan lovforslaget stoppes af Rådet eller Europa-Parlamentet, men altså ikke af de nationale parlamenter selv.
Charter om Grundlæggende Rettigheder	Charteret, der samler EU-borgernes politiske, økonomiske og sociale rettigheder, gøres juridisk bindende gennem en henvisning i traktaten, men er ikke en del af selve traktatteksten.
"Borgerinitiativet"	Der indføres en ordning, hvor mindst 1 million EU-borgere, der repræsenterer "et betydeligt antal medlemsstater" kan opfordre Kommissionen til at fremsætte et lovforslag. Kommissionen afgør selv, om den vil fremsætte forslaget.

KOMPETENCER:

EU og medlemslandene	Arbejdsdelingen mellem EU og medlemslandene bliver gjort synlig. Der skelnes mellem 1) enekompetencer for EU, f.eks. euro'en og konkurrenceregler, 2) delte kompetencer mellem EU og medlemslandene, f.eks. indre marked, landbrug og miljø, 3) Områder, hvor EU kan understøtte, koordinere eller supplere medlemslandenes politik, f.eks. sundheds- og uddannelsespolitik.
----------------------	--

EU:

EU's juridiske status	EU bliver én juridisk person. Det vil sige, at EU f.eks. kan tilslutte sig internationale aftaler, f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
-----------------------	---

Tabellen er en ikke udtømmende oversigt over ændringer. Læs mere om Lissabon-traktaten på www.eu-oplysningen.dk

